

arra engednek következtetni, hogy a területen egy őskori lelőhely található.

Munkatársak: Istvánovits Eszter régész, Beleznai Gabriella rajzoló, Karácsony Judit adattörzsgyűjtő.

JAKAB ATTILA

263. Nemesapáti, római katolikus templom

(Zala megye) Kk

2008. június 9–12. között megelőző régészeti feltárást végeztünk a település belterületén a Szévíz-pataktól Ny-ra kiemelkedő dombháton található lelőhelyen. A dombhát középső részébe bevágott Jókai utcában a szennyvízcsatorna vezeték nyomvonalai a lelőhelyen keresztül vezettek. A 2008. február 6-án folytatott régészeti szakfelügyelet során a 12 hrsz. ingatlanon a szennyvízvezeték építése során előkerült egy feltehetően középkori sír, ezért került sor a megelőző feltárássra. Az átkutatott 121 m² területen 1 sírt tártunk fel. Az erősen bolygatott sírból egy apró, kopott, késő középkori vagy kora újkori kerámiatöredék került elő. A lelőhely kiterjedését nem tudtuk tisztázni.

A leletanyag a Zalaegerszegi Göcseji Múzeum Régészeti Gyűjteményébe került.

Munkatárs: Fullár Zoltán régésztechnikus, egyetemi hallgató. A geodéziai méréseket a GeoMontan Kft. végezte.

MÉSZÁROS MELINDA

264. Nemesapáti határa

(Zala megye) Ó, R, N, Kk, Kú

2008 októberében a Szombathely–Hévíz 400 kV-os távvezeték beruházáshoz kapcsolódóan megelőző feltárást végeztünk a községben.

Alsó-rét: A község ÉNy-i részén, a Zala-folyó és a Szévíz-csatorna összefolyásától D-re, október 14–21. között 8 objektumot tártunk fel. Négy gödör közelebről meg nem határozható rézkori kerámia- és kőszközleteket tartalmazott. Két gödörből a lengyeli kultúra jellegzetes tárgyai (edénytöredékek, orsókarika, simító, pattintott és csiszolt kőszközök), két gödörből pedig a Balaton-Lasinja kultúra leletei (edénytöredékek, orsógomb, agyagkanál, pattintott kőszközök, órlőkötőredék) kerültek elő. Egy kis gödörben késő népvándorlás kori, hullámvonalas díszítésű fazekak töredékei voltak.

Tőberek: A község ÉNy-i részén, a Szévíz-csatorna bal partja mentén É–D-i irányban hosszan elnyúló régészeti lelőhely D-i harmadában október 13–15. között 5 objektumot tártunk fel. Egy gödör közelebről meg nem határozható őskori kerámiatöredékeket tartalmazott. Egy gödörből a Balaton-Lasinja kultúra leletei (edénytöredékek, pattintott kőszközök) kerültek elő. Egy kis gödörben késő középkori–kora újkori edények töredékei voltak. Két objektum modern vízvezető ároknak bizonyult.

Munkatársak: Fullár Zoltán és Mészáros Melinda régészek.

KVASSAY JUDIT

265. Nemesbőd, Irtás-dűlő

(Vas megye) B, Ró

2008. július 22. és szeptember 5. között megelőző feltárást végeztünk a 86. sz. főút tervezett nyomvonalába eső 3. sz. lelőhelyen. A humuszolás során kiderült, hogy a lelőhely Ny-i irányban folytatódik, ezért ebbe az irányba kibővítettük a feltárást. Így összesen 19 433 m²-nyi területet humuszoltak le, 60 objektumot regisztráltunk. A feltárt telepjelenségek kisebbik része a kora bronzkori Makó-kultúrához köthető. Gödreiből szalagfüles edények, lenyomatos patics, orsókarikák, tálak, kútjából belsődíszes tál, csontár kerültek elő. Ehhez az időszakhoz kapcsolható egy urnasír is.

A római kori (Kr. u. 2–3. sz.) település ipari tevékenységére 3 kemence, több kisebb tüzelőgödör, egy földbe mélyített műhely, több vastárgy utal. A római korszakhoz sorolható még 2 felszíni épület, 1 kút, 1 melléklet nélküli csontvázas sír (30–40 év közötti férfi – Tóth Gábor antropológus meghatározása) és egy bustum (téglasír) is.

Szórványként a terület Ny-i metszetalából származik egy római kori bronzcsengő (kolomp), illetve a szántásból egy pattintott, fűrészfogas penge.

DOBOZI ÁGNES

266. Nemesbőd határa

(Vas megye) B, Ró, N, A, Á, Kk

2008. július 16. és október 7. között megelőző feltárást végeztünk a 86. sz. főút nyomvonalára eső lelőhelyeken.

Általúton kívül-dűlő: A főút 85+900–86+350 km-szelvénye közé eső lelőhelyen 14 406 m² jelenségekkel fedett részt tártunk fel. November végéig összesen 225 stratigráfiai egységet regisztráltunk. A szórványos római kori telepnyomokat 54 oszlophely és 17 gödör képviselte a területen elszórva.

Még nem lezárt munkánk során sikerült egy római kori temető teljes – nyomvonalba eső – részét, összesen 43 sírt megkutatni. Ezek közül az egyik legjelentősebb egy romanizált kelta vezető temetkezése (szórt hamvas, Kr. u. 1. sz. 3. negyede, bronzedénnyel, több sigillataval, Vespasianus-éremmel és osztrigahéjakkal). Említésre méltók a korai, árokkeretes (egy kör és két négyszögletes), szórt hamvasztásos sírok, aranyfólia gyöngyökkel, késsel; valamint a téglasírok. A temető egyetlen kirabolt sírja egy téglasír, amelynek a derék és mellkasi részére ástak rá, így a lábnál a kelta hatást mutató tál és egy korsó megmaradt. A késői sírok közül a legérdekesebb a hagymafejes fibulával, üveg pohárral, késsel eltemetett csontvázas temetkezés. November végén a régészeti kutatást tavaszig felfüggesztettük.

Csepregúti-völgyre-dűlő I.: A nyomvonal 85+370–85+640 km-szelvényébe eső lelőhelyen a lehumuszolt 15 054 m²-en 299 objektumot találtunk. Ezek nagy része cölöplyuk, egy részük ÉNy–DK irányú és gócszerűen sűrűsödtek (hajdani építményeket jeleztek), ill. K–Ny és É–D irányúak, amelyek a kinyitott teljes területet lefedték.

A kora bronzkori harangedényes kultúra és a késő bronzkori halomsíros kultúra telepjelenségei a legkorábbi objektumok a lelőhelyen. Egy római kori utat jeleztek annak árka, amely út É-D irányban metszette a nyomvonalat, de még azon belül (annak É-i szélén) elkanyarodott Ny felé és az út átkelt a patakon (gázló). A római kori úton keréknyomokat tártunk fel. A patakhoz közelebb az út egyik árkat vágó gödör talán a kora népvándorlás korra (germán?) datálható. Több késő avar kori (9. századi), Árpád-kori és késő középkori gödröt, valamint két keltezhetetlen tüzelőhelyet is találtunk. A középkori jelenségek közül a legérdekesebb egy földbe ásott, lépcsőn megközelíthető pincerendszer.

Egyelőre meghatározhatatlan két oszlophely-sorozat (kerítések?) kora. Ugyanígy kérdéses egy föld feletti, oszlopszerkezetes, talán gabonatarló és egy hasonló szerkezetű, de nagyobb alapterületű, ismeretlen funkciójú építmény kora is. Több jelenségből vettünk betöltés-mintát környezetrégészeti vizsgálatra.

Csepregúti-völgyre-dűlő II.: A nyomvonal 85+650–85+900 km-szelvényébe eső (7. sz.) lelőhelyből 12 354 m²-t humuszoltak le. Már ebből is világos volt azonban, hogy e lelőhelyünkhöz tartozik az 5. és 6. számmal jelölt is. Összefüggéseiket azonban majd csak a következő évben tisztázhatjuk. A tervezett csomópont É-i lehajtórészén 89, a főpályán 47, összesen 136 stratigráfiai egységet regisztráltunk. A területen egy késő(?) római kori település és egy ezen (ennek romjain?) megtelepedő kora (és késő?) népvándorlás kori lakosság emlékménye található. Utóbbiak kerámiaművessége a római utánozza, ugyanakkor attól eltérő technológiai minőségű. Néhány avar korinak tűnő kerámiatöredék is felszínre került.

A feltárt jelenségek között vannak árkok, tűzrakóhely, továbbá sok gödör és oszlophely. A jelenségek betöltéséből az alábbi állatok csontjai kerültek begyűjtésre: ló, marha és kecske vagy birka, valamint kutya. Fémkeresővel érdekes kisleleteket találtunk a depók földjében: bronzérme, bronzkulcs, bronzlemez. Nagyon sok a vasszeg és az ólomöntecs, utóbbiak között votív is található.

Munkatársak: Nyerges Éva régész, Vámos Gábor vezető régésztechnikus, Hekli Hajnalka, Móricz Eszter és Halász Ferenc régésztechnikusok.

ILON GÁBOR

267. Nemesvámos, Patak utca

(Veszprém megye) U, Ró

2008. július 2–9. között megelőző régészeti feltárást végeztünk a telken (Hrsz.: 932/85) új lakóház építéséhez kapcsolódóan. A földmunkával érintett terület összesen 26,48 m².

A sávalapok szélessége 40 cm volt. A főfalak mélysége 80–100 cm között változott, a közfalaké 70–80 cm volt. A felső 30 cm vastag bolygatott réteg alatt 30–40 cm vastag római kori réteg jelentkezett. Ez utóbbi apró kövekkel, helyenként teguladarabokkal kevert réteg volt. A római kori réteg alatt 40–50 cm vastag egyöntetű, világosbarna agyagréteg jelentkezett. Ebben a rétegben, a VI. szám-

mal jelölt fal árkában, durva, neolitik kerámiatöredéket gyűjtöttünk, de objektumot nem tudtunk meghatározni.

Az általunk X. számmal jelzett árokban bukkant elő a római kori falszakasz, amely csaknem a teljes árokszakszt elfoglalta. A tisztítás után nyilvánvaló lett, hogy két, egymáshoz nem kapcsolódó falszakaszból van szó. A tőle 8–10 cm-re kezdődő II. számú, szélesebb fal (pontos szélességét nem tudtuk lemérni) egy szakaszán későbbi beásás által okozott nagymértékű falkiszédést tapasztaltunk. Mindkét fal igen masszív, jó megtartású, fehér habarcsos kötőanyagú.

CSIRKE ORSOLYA

268. Németskér, Szluha-telek

(Tolna megye) Tő

A Hardi-érbe folyó, ÉNy-DK irányú patak Ny-i felén, a patak és a vele párhuzamos erdő közötti lucernatarlón néhány szürke korsótöredéket és egy délszláv fazék peremtöredékét gyűjtöttem 2008. február 21-én. A leletek jellege és intenzitása alapján a lelőhely valószínűleg egy rövid életű török kori település lehet.

K. NÉMETH ANDRÁS

269. Nógrád, Vár

(Nógrád megye) Kú

2008. október 6–21. között végeztük a régészeti feltárást, folytatva a korábbi évek kutatásait. Az ÉNy-i belső fal („Széchenyi-fal”) helyreállítása során előbukkant, s akkor csak futólag megvizsgált kőlépcső helyzetének és korának meghatározását tűztük ki célul.

Előkerült a „Széchenyi-fal”-ra merőleges fal folytatásában egy, részben csak alapozásában megmaradt, mindössze 60 cm széles támfal, mely az udvar ÉNy-i sarkának mélyebb szintjét választotta el a Ny-i rész magasabb szintjétől. Ez a támfal a „Széchenyi-faltól” mintegy 11,3 m-re É-ra fordul. Ebben az irányban 5,2 m hosszan tudtuk követni, a felszín lepusztult volta miatt azonban akár hosszabb is lehetett. Ezt a falat az udvar alsóbb szintjéről a felső szintre vezető lejtő (rámpa) Ny-i támfalának tarthatjuk. A két szint között az építéskor kb. 1,5 m, a vár pusztulásakor már csupán 1 m volt a szintkülönbség. A csekély előkerült leletanyag alapján a támfal 17. századi. Az É felé megdőlt támfal megtámasztására lapra faragott kövekből agyagba rakott É-D irányú támpillért építettek a támfal mellé a „Széchenyi-faltól” 2 m-re K-re. A magasabb udvarszinten K-i irányba lejtő, téglákkal és kövekkel kirakott csatorna került elő. E szintről indult a tavalyelőtt előkerült lépcsőmaradvány: 3 lépcsőfok maradt meg, a feljárat a nyugati fal melletti földtöltés tetejére vezetett. A lépcsőalapozást utólag építették a „Széchenyi-falhoz”, melyet ezen a szakaszon (nyilván a külső fal és az ebben elhelyezett árnyékszék megépítése után) visszabontottak. A kevés leletanyagban (esetleg egy faragott kötőanyag kivételével) a 16–17. századnál korábbra keltezhető leletanyag nem bukkant elő.